

ELEKTRON TA'LIM VA INTERFAOL TA'LIMNING ZAMONAVIY TA'LIM TIZIMIDAGI AHAMIYATI

Jalolova Sojida Ismoil qizi

O'zbekiston davlat konservatoriyasi “Musiqqa ta'limi va san'at” magistratura mutaxassisligi 1-
bosqich magistranti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10982178>

Annotatsiya. Ushbu maqolada zamonaviy ta'lim- tarbiya metodlaridan interfaol metodlarning afzalliklari, o'quvchilarga interfaol metodlarning ijobiy ta'sirlari, hamda musiqa madaniyati fanining musiqiy faoliyatlaridan biri bo'lgan tinglash faoliyati jarayonida interfaol ta'lim metodlar qo'llash haqida fikr yuritiladi.

Kalit so'zlar: ta'lim- tarbiya, zamonaviy ta'lim metodlari, interfaol, BBB metodi, musiqa madaniyati, tinglash musiqiy faoliyati, musiqiy idrok.

Аннотация. В данной статье рассматриваются преимущества интерактивных методов из числа современных методов обучения, положительное влияние интерактивных методов на учащихся, а также использование интерактивных методов обучения в процессе музыкального слушания, которое является одним из видов деятельности музыкальной культуры.

Ключевые слова: образование, современные методы обучения, интерактив, метод ЗХУ, музыкальная культура, слушание, как музыкальная деятельность, музыкальное восприятие.

Abstract. This article discusses the advantages of interactive methods from modern educational methods, the positive effects of interactive methods on students, and the use of interactive educational methods in the process of listening, which is one of the musical activities of the subject of music culture.

Keywords: education, modern educational methods, interactive, KWL method, musical culture, listening musical activity, musical perception.

Kirish qismi

2020-yilning 30-oktabr sanasida Prezident Shavkat Mirziyoyev raisligida mamlakatimizda ta'lim-tarbiya tizimini takomillashtirish, ilm-fan sohasi rivojini jadallashtirish masalalari muhokamasi bo'yicha videoselektor yig'ilishida davlatimiz rahbari avvalo maktablarda o'quv yuklamasi va darslar sonini qayta ko'rib chiqish, o'quvchilarni faqat yodlashga emas, balki fikrlashga chorlaydigan metodika yaratish zarurligini ta'kidladi.

Bu borada Finlyandiya tajribasi misol qilib keltirildi. Ushbu mamlakat umumiy savodxonlik, tabiiy fanlar va matematika bo'yicha dunyoda eng ilg'orlardan biri.

“Maktabda o'qitish metodikasi o'zgarmasa, ta'lim sifati ham, mazmuni ham, muhit ham o'zgarmaydi”, – dedi Shavkat Mirziyoyev.

Dunyodagi zamonaviy o'quv dasturlari, o'qitish metodikalarini o'rganib, yurtimiz umumta'lim maktablarida joriy qilish muhimligi ta'kidlandi. Darhaqiqat, musiqa madaniyati darslarida ham zamonaviy o'qitish metodlardan foydalanish ta'lim samarasini oshirishi begumondir.

Asosiy qism

Zamonaviy ta'limning asosiy vazifasi o'quvchiga nafaqat fundamental bilimlarni berish, balki unga keyingi ijtimoiy moslashish va o'z-o'zini tarbiyalash tendentsiyasini rivojlantirish uchun barcha zarur shart-sharoitlarni ta'minlashdir.

Hozirgi o‘qituvchining asosiy vazifalaridan biri o‘quv jarayonini o‘quvchilar uchun qiziqarli, dinamik va zamonaviy qilishdir. Bu borada esa o‘qituvchilarga interfaol texnologiyalar yordamga keldi.

O‘quv jarayonida interfaol usullardan foydalanish o‘quvchining rivojlanishiga ma’lum darajada ta’sir qiladi: u o‘rganishga bo‘lgan motivatsiyani, tengdoshlari bilan muloqotni kuchaytiradi, hayotiy tajribani boyitadi, o‘z-o‘zini rivojlantirishni faollashtiradi. Inson bunday muloqot va o‘zaro ta’sir zarurligini tushunadi. Zamonaviy pedagogikada ta’lim va tarbiyaning interfaol usullari muhim kategoriyalardan biridir, chunki bu usullar "talabani ta’limdagi o‘zaro ta’sirga maqsadli ravishda intensiv qo‘shish usulini ifodalaydi, bunda asosiy maqsad aniq ta’lim muammolarini hal qilishdan iborat. o‘zini-o‘zi rag‘batlantirgan o‘zini-o‘zi ochish, ma’naviy va axloqiy o‘zaro tushunish va qabul qilishning o‘zaro ta’siri, bu o‘zaro ta’sir ishtirokchilarining shaxsiy o‘sishi uchun imkoniyatlar ochadi" [2:14].

Umumta’lim maktablarda o‘qitilayotgan “Musika madaniyati” fanini o‘qitishda ham interfaol metodlardan foydalanilish ham ayni muddaodir. Pedagoglar tomonidan musiqiy faoliyatlarning har birida interfaol metodlarni qo‘llash mumkin. Bulardan biri bo‘lgan tinglash faoliyati davomida interfaol metodlardan BBB metodini qo‘llab ko‘rsak. BBB jadvali 1986 yilda Chikago universiteti professori Donna Ogle tomonidan ixtiro qilingan. Ushbu jadval 3 abbreviatura: Bilaman, Bilmoqchiman, Bilib oldim kabi 3 ustundan iborat. Jadval o‘rganish bosqichlarini tizimlashtirishga yordam beradi: boshlash, traektoriyani tushunish va natijani tahlil qilish uchun ko‘maklashadi. Shuningdek, u mavzuga qiziqishni uyg‘otadi va ko‘zlangan maqsad tomon harakat qilish imkonini beradi. Jadvaldan qanday foydalanish kerak?

Qog‘ozga yoki onlayn doskaga uchta ustun chizing. Yangi narsalarni o‘rganishni boshlashdan oldin siz birinchi ikkita ustunni to‘ldirasiz. Siz o‘qish paytida ham, uni tugatganingizda ham uchinchisiga o‘tishingiz mumkin.

Bilaman

Boshlash uchun birinchi ustunda tinglanishi ko‘zda tutilgan asar nomi va uning mualliflari haqida allaqachon bilgan hamma ma’lumotlaringizni yozing. Masalan, siz bu mualliflarning boshqa asarlari bilan ilgari to‘qnash kelgansiz. Bu bosqich, birinchi navbatda, ishga kirishish, birinchi qadamni qo‘yish uchun kerak. Ikkinchidan, siz allaqachon bilgan narsalarni eslab qolishingiz oson bo‘ladi.

Bilmoqchiman

Ikkinchi ustunda yangi asar haqida bilmoqchi bo‘lgan hamma narsani yozing: asar haqidagi tasavvurlaringiz, asardagi mavzu nima, asar mualliflari haqida ma’lumotlar. Uni darhol to‘liq to‘ldirish mumkin bo‘lmasligi mumkin. Bu qo‘rqinchli emas: yangi fikrlarni yozish uchun keyinroq unga qaytsangiz ham bo‘ladi. Asosiysi, sizda ish rejasi va yo‘nalishi bor. Shuningdek, ushbu ustunga ma’lum bir mavzuni o‘rganish uchun motivatsiya va sabablarni qo‘shishingiz mumkin.

Bilib oldim

Uchinchi ustun ishingiz natijalaridir: bu erda siz tinglagan va bilib olgan hamma axborotlaringizni yozasiz. Bu sizning miyangizdagi bilimlarni yana bir bor tizimlashtirishga yordam beradi, shuningdek, ruhingizni ko‘taradi: qanchalik yangi narsalarni o‘rganganingizni, qanchalik yuqori natijaga erishganingizni ko‘rib o‘zingiz ham xursand bo‘lasiz.

O‘quvchilar uchun musiqiy faoliyatining yetakchi turi - musika tinglash(uni idrok qilishdir). Musika madaniyati fani dorasida tinglash faoliyati 4 bosqichda amalga oshiriladi:

1. Tinglash uchun tanlangan musiqa asari haqida o‘qituvchining kirish so‘zi. (Bunda o‘qituvchi o‘quvchilarga musiqa asari haqida dastlabki tushuncha, ma’lumotlarni mavzu nomi (mavzusi) mazmuni, janri, tuzilishi, mualliflari, asarni yaratilish tarixi haqida so‘zlab beradi.)

2. Asar o‘qituvchi ijrosida yoki texnik vosita orqali eshittiriladi.

3. Tinglangan asarni suhbat-munozara, bahs, savol-javob yo‘li bilan musiqiy-nazariy va g‘oyaviy-tarbiyaviy jihatdan tahlil qilinadi.

4. O‘quvchilarni taasurotlari, tushunchalari va musiqani qay darajada idrok etishganini bilish uchun ularga qisqa-qisqa savollar berish bilan aniqlab boriladi.

5. Musiqiy asarni qaytadan to‘la holicha tinglash hamda asar haqida o‘quvchilarning umumiy ta’surotlari yuzasidan yakuniy xulosa chiqariladi.[3:41]

Agarda ushbu faoliyat davomida ta’kidlaginimizday BBB metodi qo‘llanilsa maqsadga erishish osonroq va tezroq bo‘lishi shubxasizdir.

Xulosa

Ta’limda interfaol metodlarni qo‘llash yosh avlodga mustaqil qaror qabul qilishni o‘rgatadi, mustaqil ta’lim olish yo‘llarini ko‘rsatadi. Pedagoglarning kasbiy faoliyatida zamon bilan hamqadam faoliyat olib borishi talab qilinayotgan bir vaqtda, ta’limda interfaol metodlardan foydalanish yuqori natijalarni taqdim etadi.

REFERENCES

1. 30.10.2020. Prezident Shavkat Mirziyoyev raisligida mamlakatimizda ta’lim-tarbiya tizimini takomillashtirish, ilm-fan sohasi rivojini jadallashtirish masalalari muhokamasi bo‘yicha videoselektor yig‘ilishida so‘zlagan nutqlari.
2. Куликова Л.Н. Интерактивные методы в образовании: личностозидующие смыслы. Хабаровск. гос. пед. ун-т. Хабаровск, 2002.
3. Пешкова В.Е. Теория и методика музыкального образования в начальных классах школ Адыгеи: учебное пособие. - М., Берлин: Директ - Медиа, 2015.
4. 1.<https://skyeng.ru/magazine/tablica-kwl-kak-splanirovat-svoe-obuchenie-chtoby-tochno-dobitsya-celi/>